

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

III kadencja

Komisja
Spraw Zagranicznych
SZA-021-3-01

Druk nr 3185
Warszawa, 5 lipca 2001 r.

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 29 ust. 2 regulaminu Sejmu, Komisja Spraw Zagranicznych wnosi projekt ustawy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej:

- o służbie zagranicznej.

Do reprezentowania Komisji w pracach nad projektem ustawy został upoważniony poseł Włodzimierz Cimoszewicz.

Przewodniczący Komisji

(-) Czesław Bielecki

projekt

USTAWA
z dnia2001 r.

o służbie zagranicznej

Rozdział 1.
Przepisy ogólne

Art. 1.

Ustawa określa organizację i funkcjonowanie służby zagranicznej, a także szczególne prawa i obowiązki osób wchodzących w jej skład.

Art. 2.

1. W skład służby zagranicznej wchodzi:

- 1) członkowie korpusu służby cywilnej zatrudnieni w ministerstwie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych,
- 2) nie będące członkami korpusu służby cywilnej osoby zatrudnione w służbie zagranicznej, z zastrzeżeniem ust. 2,
- 3) pełnomocni przedstawiciele Rzeczypospolitej Polskiej w innym państwie lub przy organizacji międzynarodowej.

2. Nie wchodzi w skład służby zagranicznej:

- 1) osoby zatrudnione w placówce zagranicznej na podstawie umowy o pracę zawartej zgodnie z prawem państwa przyjmującego,
- 2) osoby zatrudnione w placówce zagranicznej na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony - wykonywania funkcji na placówce przez członka rodziny - chyba, że są one członkami korpusu służby cywilnej,
- 3) konsul honorowy, o którym mowa w ustawie określonej w art. 4 pkt 3.

Art. 3.

W zakresie nie uregulowanym w ustawie, do osób wchodzących w skład służby zagranicznej, zwanych dalej „członkami służby zagranicznej”, z wyłączeniem żołnierzy pełniących służbę w placówkach zagranicznych, stosuje się przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255).

Art. 4.

Ilekróć w ustawie jest mowa o:

- 1) ambasadorze – oznacza to mianowanego w trybie określonym w Konstytucji pełnomocnego przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej w innym państwie lub przy organizacji międzynarodowej,
- 2) placówce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej, zwanej dalej „placówką zagraniczną” - oznacza to przedstawicielstwo dyplomatyczne, stałe przedstawicielstwo przy organizacji międzynarodowej, urząd konsularny, instytut polski lub inną placówkę podległą ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, mającą siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) konsulu – oznacza to osobę wyznaczoną do wykonywania funkcji konsularnych określonych w ustawie z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 9, poz. 34, z 1997 r. Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532 i z 2000 r. Nr 120, poz. 1268),
- 4) służbie cywilnej – oznacza to służbę cywilną, o której mowa w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255),
- 5) państwie przyjmującym – oznacza to państwo przyjmujące w rozumieniu Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych sporządzonej w Wiedniu dnia 18 kwietnia 1961 r. (Dz.U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232),
- 6) członkach rodziny – oznacza to współmałżonka, dzieci własne, przysposobione oraz inne dzieci wzięte na utrzymanie i wychowanie w ramach rodzin zastępczych, w wieku do lat 18 bądź będące w wieku określonym odrębnymi przepisami dotyczącymi zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, a także osoby niepełnosprawne wymagające stałej opieki członka służby zagranicznej.

Rozdział 2.

Organizacja i funkcjonowanie służby zagranicznej

Art. 5.

1. Służbą zagraniczną kieruje minister właściwy do spraw zagranicznych.
2. Służba zagraniczna działa w ministerstwie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych i w placówkach zagranicznych.

Art. 6.

1. W służbie zagranicznej tworzy się stanowisko dyrektora generalnego służby zagranicznej.
2. Dyrektor generalny służby zagranicznej jest dyrektorem generalnym urzędu w rozumieniu przepisów o służbie cywilnej, wykonującym także zadania określone w ustawie.
3. Dyrektorem generalnym służby zagranicznej może zostać osoba posiadająca stopień dyplomatyczny, o którym mowa w art. 8.

Art. 7.

1. Zadania służby zagranicznej wykonują:

- 1) personel dyplomatyczno-konsularny, który stanowią, z zastrzeżeniem ust. 2, członkowie służby zagranicznej posiadający stopień dyplomatyczny,
- 2) personel pomocniczy,
- 3) personel obsługi.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, dyrektor generalny służby zagranicznej może powierzyć obowiązki członka personelu dyplomatyczno-konsularnego na czas określony osobie, która spełnia wymagania określone w art. 12 ust. 1 pkt 2-5, oddelegowanej lub wyznaczonej, za zgodą dyrektora generalnego służby zagranicznej, w trybie określonym w przepisach odrębnych, do służby zagranicznej – zatrudniając ją na podstawie umowy o pracę i nadając jej odpowiedni stopień dyplomatyczny.

Art. 8.

1. Ustanawia się, z zastrzeżeniem art. 10 ust. 2, następujące stopnie dyplomatyczne w służbie zagranicznej:

- 1) ambasador tytularny,
- 2) radca – minister,
- 3) I radca,
- 4) radca,
- 5) I sekretarz,
- 6) II sekretarz,
- 7) III sekretarz,
- 8) attaché.

2. Najniższym stopniem dyplomatycznym jest stopień attaché.

Art. 9.

1. Stopnie dyplomatyczne są jednocześnie stanowiskami pracy, a w placówkach zagranicznych funkcjami zagranicznymi, na których członek personelu dyplomatyczno-konsularnego wykonuje czynności służbowe.
2. Zatrudnienie w ramach personelu dyplomatyczno-konsularnego na stanowisku kierowniczym w służbie zagranicznej, o którym mowa w art. 27 ust. 2 pkt 1, nie powoduje zmiany posiadanego stopnia dyplomatycznego.

Art. 10.

1. Stosunek służbowy oraz wynikające z niego prawa i obowiązki żołnierzy pełniących służbę w placówkach zagranicznych określają przepisy odrębne.

2. Osobom wyznaczonym do wykonywania zadań Ministra Obrony Narodowej w placówce zagranicznej, nadaje się stopień dyplomatyczny:
 - 1) attaché obrony (wojskowego, morskiego, lotniczego) albo
 - 2) zastępcy attaché obrony (wojskowego, morskiego, lotniczego).
3. Minister właściwy do spraw zagranicznych i Minister Obrony Narodowej określą, w drodze zarządzenia, szczególne zasady wykonywania obowiązków służbowych przez osoby, o których mowa w ust. 1, a także organizację i funkcjonowanie w placówkach zagranicznych ataszatów obrony, z uwzględnieniem przepisów o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Art. 11.

1. Stopnie dyplomatyczne, z zastrzeżeniem ust. 2, nadaje dyrektor generalny służby zagranicznej.
2. Stopień ambasadora tytularnego, na wniosek dyrektora generalnego służby zagranicznej, nadaje minister właściwy do spraw zagranicznych.

Art. 12.

1. Stopień dyplomatyczny można, z zastrzeżeniem ust. 2, nadać członkowi służby zagranicznej, który:
 - 1) odbył aplikację dyplomatyczno-konsularną, o której mowa w art. 38, z zastrzeżeniem art. 40 ust. 2, albo jest urzędnikiem służby cywilnej lub ukończył Krajową Szkołę Administracji Publicznej,
 - 2) złożył egzamin dyplomatyczno-konsularny,
 - 3) zna co najmniej dwa języki obce,
 - 4) posiada tytuł magistra lub równorzędny,
 - 5) wykazuje się odpowiednim stanem zdrowia psychicznego i fizycznego.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, członkowi służby zagranicznej nie spełniającemu wymagań określonych w ust. 1 pkt 1-4, w związku z wykonywaniem zadań w placówce zagranicznej można nadać stopień dyplomatyczny na czas niezbędny do wykonywania tych zadań.
3. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) rodzaje badań lekarskich, jakim podlega członek służby zagranicznej ubiegający się o stopień dyplomatyczny,
 - 2) rodzaje dokumentów potwierdzających spełnienie warunków, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 5- mając na względzie charakter zadań wykonywanych przez członków personelu dyplomatyczno-konsularnego.

Art. 13.

1. Nadanie kolejnego, wyższego stopnia dyplomatycznego członkowi personelu dyplomatyczno-konsularnego następuje stosownie do przebiegu służby, posiadanych kwalifikacji zawodowych i oceny służbowej:
 - 1) na wniosek lub po zasięgnięciu opinii kierującego placówką zagraniczną – w stosunku do członka personelu dyplomatyczno-konsularnego wykonującego zadania w placówce zagranicznej,
 - 2) na wniosek bezpośredniego przełożonego po uzyskaniu pozytywnej oceny służbowej – w stosunku do członków personelu dyplomatyczno-konsularnego, innych niż wymienieni w pkt 1.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach członkowi personelu dyplomatyczno-konsularnego, który otrzymał pozytywną ocenę służbową, można nadać wyższy stopień dyplomatyczny na czas określony, nie dłuższy niż rok, z pominięciem kolejności nadawanych stopni i z zawieszeniem na ten czas dotychczasowego stopnia.

Art. 14.

1. Członek personelu dyplomatyczno-konsularnego, przy otrzymaniu po raz pierwszy stopnia dyplomatycznego, składa ślubowanie następującej treści:

„Przyrzekam i zobowiązuję się godnie reprezentować Rzeczpospolitą Polską, dbać o jej interesy i dobre imię, rzetelnie i sumiennie wykonywać powierzone mi obowiązki”.
2. Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych i po zasięgnięciu opinii Szefa Służby Cywilnej, określi, w drodze zarządzenia, tryb, formę i ce-remoniał nadania stopni dyplomatycznych oraz składania ślubowania, o którym mowa w ust. 1, uwzględniając historyczne tradycje i zwyczaje dyplomatyczne.

Art. 15.

1. Przedstawicielstwem dyplomatycznym w innym państwie lub stałym przedstawicielstwem przy organizacji międzynarodowej kieruje ambasador a do czasu objęcia placówki przez ambasadora – kierownik przedstawicielstwa, którego wyznacza, spośród personelu dyplomatyczno-konsularnego, i odwołuje minister właściwy do spraw zagranicznych.
2. Placówką zagraniczną inną niż wymieniona w ust. 1 kieruje kierownik placówki zagranicznej, którego wyznacza, spośród personelu dyplomatyczno-konsularnego, i odwołuje minister właściwy do spraw zagranicznych na wniosek dyrektora generalnego służby zagranicznej.

Art. 16.

Kierujący placówką zagraniczną:

- 1) jest przełożonym wszystkich członków służby zagranicznej w kierowanej przez niego placówce zagranicznej oraz osób, o których mowa w art. 2 ust. 2,

- 2) odpowiada przed dyrektorem generalnym służby zagranicznej za prawidłowe gospodarowanie mieniem, przestrzeganie dyscypliny finansów publicznych, przestrzeganie przepisów, w szczególności przepisów prawa pracy oraz przepisów dotyczących tajemnicy ustawowo chronionej.

Art. 17.

1. Ambadora mianuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych, zaakceptowany przez Prezesa Rady Ministrów.
2. Ambasador, z zastrzeżeniem art. 16 pkt 2, podlega służbowo ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych.
3. Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych, określi, w drodze zarządzenia, formę i tryb wydawania poleceń ambasadorowi, kierując się zadaniami służby zagranicznej i potrzebami polityki państwa.

Art. 18.

1. Dyrektor generalny nawiązuje z ambasadorem, który przed mianowaniem nie był członkiem służby zagranicznej, stosunek pracy na podstawie powołania, na czas pełnienia funkcji ambadora, nadając mu, z zastrzeżeniem art. 11 ust. 2, na ten czas stopień dyplomatyczny.
2. Odwołanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ambadora, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z odwołaniem w rozumieniu przepisów prawa pracy.

Art. 19.

Ambasador w państwie przyjmującym, w zakresie swoich pełnomocnictw, w szczególności:

- 1) reprezentuje Rzeczpospolitą Polską,
- 2) chroni interesy Rzeczypospolitej Polskiej oraz jej obywateli, zgodnie z prawem międzynarodowym i prawem państwa przyjmującego,
- 3) uczestniczy w czynnościach przedstawicieli organów władzy publicznej w zakresie prowadzonych przez nich negocjacji i podejmowanych działań, zapewnia współdziałanie tych przedstawicieli, dba o zgodność ich czynności z założeniami polskiej polityki zagranicznej, a także udziela im pomocy i współdziała z nimi w zakresie ich zadań w stosunkach z państwem przyjmującym,
- 4) działa na rzecz promocji Polski, a zwłaszcza polskiej kultury, nauki i gospodarki,
- 5) udziela pomocy i współdziała w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań przez członków służby zagranicznej oraz innych osób delegowanych do załatwienia określonych spraw w państwie przyjmującym,
- 6) nadzoruje działalność wszystkich placówek zagranicznych w państwie przyjmującym,
- 7) prowadzi rokowania z państwem przyjmującym,
- 8) popiera przyjazne stosunki między Rzeczpospolitą Polską a państwem przyjmującym,

- 9) zaznajamia się z warunkami, wydarzeniami i działalnością prowadzoną przez państwo przyjmujące i przekazuje właściwym organom w Rzeczypospolitej Polskiej informacje na ten temat.

Art. 20.

Ambasador przy organizacji międzynarodowej, zwanej dalej „organizacją”, w szczególności:

- 1) reprezentuje Rzeczpospolitą Polską wobec organizacji,
- 2) utrzymuje łączność między Rzeczpospolitą Polską a organizacją,
- 3) prowadzi rokowania z organizacją i w ramach organizacji,
- 4) zaznajamia się z działalnością prowadzoną przez organizację i przekazuje właściwym organom władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej informację na temat jej działalności,
- 5) zapewnia udział Rzeczypospolitej Polskiej w pracach organizacji,
- 6) chroni interesy Rzeczypospolitej Polskiej, jej obywateli oraz polskich osób prawnych w stosunkach z organizacją,
- 7) popiera realizację celów i zasad organizacji przez współpracę z organizacją i w ramach organizacji,
- 8) uczestniczy, poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz w zakresie przedmiotu działalności organizacji, w czynnościach przedstawicieli organów władzy publicznej w zakresie prowadzonych przez nich negocjacji i podejmowanych działań, zapewnia współdziałanie tych przedstawicieli, dba o zgodność ich czynności z założeniami polskiej polityki zagranicznej, a także udziela im pomocy i współdziała z nimi w zakresie ich zadań w stosunkach z organizacją.

Art. 21.

1. Funkcje konsula wykonuje, wyznaczony przez dyrektora generalnego służby zagranicznej, członek personelu dyplomatyczno-konsularnego, który złożył egzamin konsularny.
2. Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres egzaminu konsularnego oraz sposób jego przeprowadzania, uwzględniając możliwość powtarzania egzaminu, a także sposób powoływania członków komisji egzaminacyjnej oraz wysokość ich wynagrodzenia.

Art. 22.

1. Urzędem konsularnym kieruje konsul albo konsul honorowy, o którym mowa w przepisach określonych w art. 4 pkt 3.
2. Funkcje konsulów oraz tryb postępowania przed konsulem określają przepisy określone w art. 4 pkt 3.

Art. 23.

1. Placówki zagraniczne podlegają okresowej inspekcji wykonywanej na polecenie dyrektora generalnego służby zagranicznej.
2. Zakres i szczegółowy tryb kontroli określa, w drodze zarządzenia, minister właściwy do spraw zagranicznych z uwzględnieniem organizacji służb kontrolnych, wymagań, jakie muszą spełniać kontrolujący, ich uprawnień w toku przeprowadzania czynności kontrolnych, a także dokumentów jakie muszą posiadać kontrolujący, jak też uprawnień przysługujących w toku czynności kontrolnych kierującemu kontrolowaną placówką zagraniczną.

Rozdział 3.**Prawa i obowiązki członków służby zagranicznej****Art. 24.**

1. Stanowisko w służbie zagranicznej wyznacza i odwołuje ze stanowiska dyrektor generalny służby zagranicznej.
2. Jeżeli wyznaczenie stanowiska pociąga za sobą zmianę miejsca pobytu członka służby zagranicznej, wyznaczenie stanowiska następuje z wyprzedzeniem nie krótszym niż 3 miesiące, chyba że na skrócenie tego okresu członek ten wyraził zgodę lub jeśli za skróceniem okresu przemawiają szczególne potrzeby służby zagranicznej.

Art. 25.

1. Przeniesienia urzędnika służby cywilnej do służby zagranicznej, w trybie przepisów art. 51 ustawy o służbie cywilnej, dokonuje Szef Służby Cywilnej w porozumieniu z dyrektorem generalnym służby zagranicznej
2. Przeniesienie urzędnika służby cywilnej, w trybie art. 52 ustawy o służbie cywilnej, następuje na wspólny wniosek Szefa Służby Cywilnej i dyrektora generalnego służby zagranicznej.

Art. 26.

1. Dyrektor generalny służby zagranicznej, jeżeli przemawia za tym szczególna potrzeba służby zagranicznej, może przenieść członka personelu dyplomatyczno-konsularnego w stan nieczynny; art. 57 ustawy o służbie cywilnej stosuje się odpowiednio, z tym że czynności Szefa Służby Cywilnej wykonuje dyrektor generalny służby zagranicznej.
2. O przeniesieniu członka personelu dyplomatyczno-konsularnego w stan nieczynny, przedłużeniu okresu pozostawania w stanie nieczynnym oraz wezwaniu i podjęciu wykonywania obowiązków służbowych przez członka tego personelu – dyrektor generalny służby zagranicznej powiadamia Szefa Służby Cywilnej.

Art. 27.

1. Wynagrodzenie członków służby zagranicznej składa się z wynagrodzenia określonego dla członków korpusu służby cywilnej, z tym że członkom personelu dyplomatyczno-konsularnego przysługuje dodatek służby zagranicznej z tytułu posiadanego stopnia dyplomatycznego.
2. Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Szefa Służby Cywilnej, określi, w drodze rozporządzenia:
 - 1) stanowiska w służbie zagranicznej, w tym stanowiska kierownicze w służbie zagranicznej, a w ich ramach stanowiska obsadzone w drodze konkursu – z uwzględnieniem porównywalności stanowisk pracy personelu dyplomatyczno-konsularnego ze stanowiskami w służbie cywilnej,
 - 2) mnożniki do ustalenia wynagrodzenia zasadniczego członków korpusu służby zagranicznej,
 - 3) mnożniki dodatku służby zagranicznej,
 - 4) mnożniki dodatku z tytułu zajmowania stanowiska kierowniczego w ramach personelu dyplomatyczno-konsularnego- kierując się specyfiką i charakterem zadań służby zagranicznej.

Art. 28.

1. O stanowiska obsadzone w drodze konkursu może ubiegać się członek personelu dyplomatyczno-konsularnego lub osoba, która spełnia kryteria określone w art. 12 ust. 1 pkt 2-5 oraz inne warunki sformułowane w ogłoszeniu o konkursie.
2. Konkursy na stanowiska, o których mowa w ust. 1, przeprowadza dyrektor generalny służby zagranicznej, z wyłączeniem konkursu na stanowisko dyrektora generalnego służby zagranicznej, który przeprowadza Szef Służby Cywilnej z udziałem wyznaczonych przez ministra właściwego do spraw zagranicznych członków personelu dyplomatyczno-konsularnego posiadających stopnie dyplomatyczne nie niższe niż radca.
3. W celu przeprowadzenia konkursu dyrektor generalny służby zagranicznej powołuje zespół konkursowy w skład którego wchodzi: dyrektor generalny służby zagranicznej, trzech przedstawicieli personelu dyplomatyczno-konsularnego i trzech przedstawicieli Szefa Służby Cywilnej.
4. Konkursy na stanowiska, o których mowa w ust. 1, ogłasza się w ministerstwie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych i w placówkach zagranicznych, z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem przed otwarciem konkursu – powiadamiając o tym Szefa Służby Cywilnej.

Art. 29.

1. Warunki pracy w placówkach zagranicznych winny zapewniać prawidłowe i godne wykonywanie zadań służby zagranicznej.
2. Członek służby zagranicznej wykonujący obowiązki służbowe w placówce zagranicznej może otrzymać, na swój pisemny wniosek, wynagrodzenie w walucie państwa przyjmującego.

3. Członkowi służby zagranicznej wykonującemu obowiązki służbowe w placówce zagranicznej przysługuje dodatek zagraniczny, uwzględniający poziom kosztów utrzymania w państwie przyjmującym, na pokrycie zwiększonych kosztów związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych w placówce zagranicznej.
4. Członkowi służby zagranicznej wykonującemu obowiązki służbowe w placówce zagranicznej zapewnia się:
 - 1) nieodpłatne korzystanie z lokalu mieszkalnego odpowiedniego do sytuacji rodzinnej członka służby zagranicznej, oraz częściowy zwrot kosztów jego eksploatacji,
 - 2) pokrycie kosztów podróży przesiedleniowej, w tym przewozu mienia oraz, raz na dwa lata, podróży urlopowej do kraju członka służby zagranicznej i członków jego rodziny, a także zwrot kosztów podróży i przewozu w przypadkach szczególnych i losowych,
 - 3) zwrot uzasadnionych, udokumentowanych kosztów leczenia w państwie przyjmującym, oraz kosztów leczenia przebywających z nim stale za granicą członków rodziny,
 - 4) zwrot opłat za naukę dzieci ze względu na szczególne warunki państwa przyjmującego, jeżeli nie mają one możliwości uczęszczania do bezpłatnej publicznej szkoły typu podstawowego lub średniego,
 - 5) zasiłek adaptacyjny, na pokrycie kosztów zagospodarowania się w państwie przyjmującym oraz
 - 6) ryczałt z tytułu używania do celów służbowych samochodów osobowych i motocykli nie będących własnością pracodawcy.
5. Do osób niepełnosprawnych wymagających stałej opieki członka służby zagranicznej stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące dzieci członka służby zagranicznej.

Art. 30.

Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość i szczegółowe zasady przyznawania i wypłaty dodatku zagranicznego,
- 2) rodzaje, wysokość, tryb i szczegółowe zasady przyznawania świadczeń, o których mowa w art. 29 ust. 3 i 4

- uwzględniając funkcje dyplomatyczne lub konsularne na placówce, specyfikę państw przyjmujących i kierując się potrzebą zachowania warunków socjalno-bytowych porównywalnych do warunków posiadanych przez członków korpusu dyplomatycznego lub konsularnego innych państw a także mając na względzie wypadki szczególne takie jak związane ze zgonami lub innymi wyjątkowymi wydarzeniami rodzinnymi.

Art. 31.

Jeżeli wymagają tego szczególne potrzeby służby zagranicznej, małżonkowie oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli mogą być, za zgodą dyrektora generalnego służby zagranicznej, zatrudnione w tej samej placówce zagranicznej, nawet gdyby powstał między nimi stosunek podległości służbowej.

Art. 32.

1. Jeżeli wymagają tego potrzeby służby zagranicznej, członek służby zagranicznej wykonuje pracę poza normalnymi godzinami pracy, a w wyjątkowych przypadkach także w niedziele i święta, bez prawa do oddzielnego wynagrodzenia i prawa do czasu wolnego w zamian za czas przepracowany.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do członków służby zagranicznej, będących kobietami w ciąży oraz do członków służby zagranicznej sprawujących pieczę nad osobami wymagającymi stałej opieki lub opiekujących się dziećmi w wieku do lat ośmiu, chyba, że na taką pracę wyrażą oni zgodę.
3. Członek służby zagranicznej ma prawo do nieprzerwanego 11-godzinnego odpoczynku.

Art. 33.

1. Członek służby zagranicznej wykonujący obowiązki służbowe w placówce zagranicznej, jeżeli wymagają tego szczególne potrzeby służby zagranicznej, obowiązany jest wykonywać polecenia kierującego placówką nie związane z pełnioną funkcją.
2. Członek służby zagranicznej wykonujący obowiązki służbowe w placówce zagranicznej, jeżeli wymagają tego potrzeby służby zagranicznej, może być czasowo przeniesiony do innej placówki zagranicznej. Czas tego przeniesienia nie powinien przekraczać sześciu miesięcy.
3. Członkowi personelu dyplomatyczno-konsularnego, w przypadku, o którym mowa w ust. 2, jeżeli czas przeniesienia przekracza trzy miesiące, przysługuje wynagrodzenie przewidziane dla stopnia dyplomatycznego lub funkcji dyplomatycznej, na których okresowo wypełnia obowiązki, jeżeli jest ono wyższe od dotychczasowego.

Art. 34.

1. Członkowi personelu dyplomatyczno-konsularnego po 10 latach pozostawania w służbie zagranicznej przysługuje urlop dodatkowy w wymiarze 6 dni roboczych, a po 20 latach – 12 dni roboczych.
2. Członkowi służby zagranicznej w okresie służby w placówce zagranicznej w miejscu o klimacie szczególnie szkodliwym dla zdrowia, przysługuje, w okresie służby w tej placówce, urlop dodatkowy w wymiarze pięciu dni roboczych rocznie.
3. Minister właściwy do spraw zagranicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, ustali, w drodze rozporządzenia, wykaz miejsc o klimacie szczególnie szkodliwym dla zdrowia przebywających w nich na placówkach zagranicznych członków służby zagranicznej.

Art. 35.

1. Do urlopu wypoczynkowego członka służby zagranicznej wykonującego obowiązki służbowe w placówce zagranicznej, nie wlicza się przypadających w tym okresie dni nie będących dniami pracy w państwie przyjmującym.

2. Członkowi służby zagranicznej, wykonującemu obowiązki służbowe w placówce zagranicznej, jeżeli przemawia za tym interes służby zagranicznej, może być, za jego zgodą, udzielony urlop wypoczynkowy łącznie za dwa lata kalendarzowe, zamiast dwóch rocznych urlopów wypoczynkowych.

Art. 36.

1. Członek służby zagranicznej nie może podejmować zatrudnienia lub wykonywać innych zajęć zarobkowych bez pisemnej zgody dyrektora generalnego służby zagranicznej.
2. Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki:
 - 1) ogłaszania przez członków służby zagranicznej prac naukowych i publicystycznych związanych ze stosunkami międzynarodowymi, a także rozpowszechniania w środkach masowego przekazu wiadomości dotyczących takich stosunków lub służby zagranicznej, w tym udzielania wywiadów i ogłaszania prac naukowych,
 - 2) przyjmowania upominków i innych świadczeń o podobnym charakterze– biorąc pod uwagę interes służby zagranicznej i tradycje w dyplomacji oraz zapewnienie rozwoju intelektualnego i naukowego członków służby zagranicznej.

Art. 37.

1. Członek służby zagranicznej za naruszenie obowiązków służbowych odpowiada dyscyplinarnie na zasadach określonych w przepisach o służbie cywilnej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. W służbie zagranicznej działa rzecznik dyscyplinarny służby zagranicznej, będący rzecznikiem dyscyplinarnym w rozumieniu przepisów o służbie cywilnej.
3. Do ambasadorów, o których mowa w art. 18 ust. 1, nie stosuje się art. 107 ust. 2 pkt 4-6 ustawy o służbie cywilnej.
4. W placówce zagranicznej, postępowanie wyjaśniające może prowadzić zamiast rzecznika dyscyplinarnego służby zagranicznej członek personelu dyplomatyczno-konsularnego wyznaczony, na wniosek rzecznika, przez dyrektora generalnego służby zagranicznej.

Art. 38.

1. W celu przygotowania do służby zagranicznej osób nie posiadających stopnia dyplomatycznego ustanawia się odbywaną w ministerstwie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych - aplikację dyplomatyczno-konsularną, trwającą 1 rok i sześć miesięcy oraz obejmującą również, z zastrzeżeniem ust. 3, służbę przygotowawczą w rozumieniu ustawy o służbie cywilnej.
2. Program aplikacji dyplomatyczno-konsularnej, w części nie obejmującej służby przygotowawczej, przygotowuje dyrektor generalny służby zagranicznej po zasięgnięciu opinii Szefa Służby Cywilnej.
3. W przypadku odbycia służby przygotowawczej aplikacja trwa przez jeden rok i obejmuje jedynie program przygotowany przez dyrektora generalnego służby zagranicznej, o którym mowa w ust. 2.

Art. 39.

1. Aplikantem dyplomatyczno-konsularnym może zostać osoba, będąca obywatelem polskim, spełniająca wymagania określone w art. 12 ust. 1 pkt 3–5.
2. Nabór na aplikację jest otwarty oraz odbywa się w drodze konkursu. Konkurs ma na celu sprawdzenie poziomu wiedzy ogólnej i stopnia znajomości języka obcego u kandydatów oraz ich predyspozycji i przydatność do pracy w służbie zagranicznej, przy czym sprawdzenie wiedzy odbywane jest z zachowaniem zasady anonimowości.
3. Ogłoszenie o konkursie na aplikację zamieszcza w Biuletynie Służby Cywilnej dyrektor generalny służby zagranicznej, który konkurs organizuje i przeprowadza.
4. Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii Szefa Służby Cywilnej, szczegółowe zasady i tryb przeprowadzania konkursu, o którym mowa w ust. 2, z uwzględnieniem przeprowadzenia testów, w tym i testów psychologicznych, treści i formy wniosku o przyjęcie na aplikację dyplomatyczno-konsularną, z możliwością wykorzystania elektronicznych środków przekazu danych.

Art. 40.

1. Aplikację dyplomatyczno-konsularną organizuje i przeprowadza dyrektor generalny służby zagranicznej.
2. Dyrektor generalny służby zagranicznej może skrócić okres aplikacji dyplomatyczno-konsularnej lub zwolnić z obowiązku jej odbywania osobę spełniającą warunki, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3-5, której doświadczenie zawodowe w sferze stosunków zagranicznych gwarantują fachowe wykonywanie obowiązków członka personelu dyplomatyczno-konsularnego służby zagranicznej.

Art. 41.

1. Aplikacja dyplomatyczno-konsularna kończy się egzaminem dyplomatyczno-konsularnym.
2. Celem egzaminu dyplomatyczno-konsularnego jest sprawdzenie wiedzy, kwalifikacji i posiadania predyspozycji niezbędnych do wykonywania obowiązków członka personelu dyplomatyczno-konsularnego.
3. Absolwent Krajowej Szkoły Administracji Publicznej oraz urzędnik służby cywilnej, spełniający wymogi, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3-5, a także osoba, o której mowa w art. 40 ust. 2, mogą przystąpić do egzaminu dyplomatyczno-konsularnego bez konieczności odbycia aplikacji dyplomatyczno-konsularnej.
4. Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, organizację aplikacji dyplomatyczno-konsularnej, sposób dokumentowania znajomości języków obcych oraz szczegółowe zasady i tryb dopuszczenia do egzaminu dyplomatyczno-konsularnego i zakres tego egzaminu, sposób jego przeprowadzania, ze szczególnym uwzględnieniem sposobu powoływania członków komisji egzaminacyjnej, wysokości ich wynagrodzenia oraz sposobu przeprowadzania egzaminu dyplomatyczno-konsularnego, z zachowaniem zasady anonimowości przy sprawdzaniu wiedzy i z uwzględnieniem możliwości powtarzania egzaminu.

Rozdział 4.

Przepisy szczególne

Art. 42.

1. W ministerstwie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych tworzy się środki specjalne, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, w celu wsparcia finansowania inwestycji i utrzymania placówek zagranicznych oraz finansowania wydatków wynikających z art. 27 i art. 29.
2. Środki specjalne tworzy się z następujących źródeł:
 - 1) opłat z tytułu zryczałtowanych kosztów rzeczywistych za wykonywane czynności konsularne,
 - 2) wpływów ze sprzedaży składników majątkowych placówek zagranicznych,
 - 3) przychodów uzyskiwanych z najmu pokoi gościnnych, mieszkań i lokali służbowych w placówkach zagranicznych,
 - 4) zwrotów w państwie przyjmującym placówkom zagranicznym kwot podatku od towarów i usług,
 - 5) odsetek z tytułu wkładów i lokat na rachunkach bankowych placówek zagranicznych,
 - 6) darowizn, spadków i zapisów.
3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu i ministrem właściwym do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydatkowania środków, a także rodzaj i sprawozdawczości i tryb przekazywania danych o przychodach ze środków specjalnych oraz tryb przekazywania na rachunek środka specjalnego jego przychodów - biorąc pod uwagę uzyskiwanie przychodów w różnych walutach i w bankach różnych państw.

Art. 43.

1. Zamówienie do wysokości 200.000 EURO składane przez placówkę zagraniczną na roboty budowlane, dostawy lub usługi wykonywane poza granicami kraju wymagają uprzedniej zgody dyrektora generalnego służby zagranicznej, która określa również określa zakres uprawnień kierującego placówką zagraniczną przy udzielaniu zamówienia.
2. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki, jakim musi odpowiadać zamówienie, o którym mowa w ust. 1, oraz szczegółowy tryb i zakres zgody, a także zakres i sposób prowadzenia dokumentacji zamówienia – kierując się koniecznością zapewnienia ochrony interesów Państwa przy wykonywaniu zamówienia, jak też zapewnienia kontroli prawidłowości udzielania zamówienia i wydatkowania środków na jego realizację z uwzględnieniem specyfiki i szczególnymi obowiązkami służby zagranicznej wykonywanej w placówkach zagranicznych.

Rozdział 5.

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 44.

W art. 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1986 r. Nr 36, poz. 180, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1998 r. Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 122, poz. 1322) dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§4. Mężczyzna i kobieta, będący obywatelami polskimi przebywającymi za granicą mogą zawrzeć małżeństwo przed konsulem lub przed osobą wyznaczoną do wykonywania funkcji konsula.”.

Art. 45.

W art. 47 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Nr 31, poz. 214; z 1984 r. Nr 35, poz. 187; z 1988 r. Nr 19, poz. 132; z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182; z 1990 r. Nr 20, poz. 121; z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400, Nr 95, poz. 425; z 1992 r. Nr 54, poz. 254, Nr 90, poz. 451; z 1994 r. Nr 136, poz. 704; z 1995 r. Nr 132, poz. 640; z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496; z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 133, poz. 882 i 883, Nr 141, poz. 943; z 1998 r. Nr 131, poz. 860, Nr 155, poz. 1016, Nr 162, poz. 1118; z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 70, poz. 778) wyrazy „urzędników służby dyplomatyczno-konsularnej oraz” – skreśla się.

Art. 46.

W ustawie z dnia 13 lutego 1984 roku o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 9, poz. 34, z 1997 r. Nr 114, poz. 739, z 1998 r. Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532 i z 2000 r. Nr 120 poz. 1268) wprowadza się następujące zmiany :

1) art. 2 otrzymuje brzmienie :

„Art. 2 .1. Konsulem może być mianowany ten kto :

- 1) jest obywatelem polskim i korzysta z pełni praw publicznych,
 - 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych,
 - 3) jest nieskazitelnego charakteru oraz ze względu na posiadane kwalifikacje i praktykę zawodową daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków służbowych, zgodnie z prawem i interesami Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 4) posiada tytuł magistra lub uznany za równorzędny,
 - 5) nie był karany za przestępstwo popełnione z winy umyślnej,
 - 6) spełnia inne wymogi określone w przepisach o pracownikach służby dyplomatyczno-konsularnej.
2. Jeżeli wymagają tego potrzeby służby, wykonywanie funkcji konsula można powierzyć osobie, która nie spełnia wymogów określonych w pkt. 4 ust. 1.”,

2) art. 9 otrzymuje brzmienie :

„Art. 9. Z wyłączeniem artykułów: 11, 12, 13, 16, 23, 24, 25 i 26 ilekroć w ustawie jest mowa o obywatelach polskich, odnosi się to odpowiednio do osób prawnych, instytucji i innych polskich jednostek organizacyjnych.”,

3) art. 12 otrzymuje brzmienie :

„Art.12. 1. Konsul, o ile nie zabrania tego prawo państwa przyjmującego, z urzędu podejmuje przed sądami lub innymi władzami tego państwa czynności niezbędne dla ochrony praw i interesów obywateli polskich, jeżeli z powodu nieobecności lub innej ważnej przyczyny nie mogą oni w odpowiednim czasie bronić swych praw i interesów, ani nie ustanowili pełnomocników. O podjęciu tych czynności konsul zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.

2. Konsul, za zgodą ministra właściwego do spraw zagranicznych i na podstawie udzielonego pełnomocnictwa może zastępować lub zapewniać zastępstwo obywateli polskich przed sądami i innymi organami państwa przyjmującego w celu ochrony praw i interesów reprezentowanych osób, o ile nie zabrania tego prawo państwa przyjmującego.

3. Przyjęcie pełnomocnictwa konsul może uzależnić od dostarczenia dokumentów oraz wskazania innych dowodów i okoliczności potwierdzających istnienie wymagających ochrony praw i interesów obywatela polskiego, a ponadto od złożenia na piśmie zobowiązania do pokrycia poniesionych kosztów.”,

4) art. 13 otrzymuje brzmienie :

„Art. 13. Konsul czuwa, aby obywatele polscy zatrzymani, aresztowani lub w inny sposób pozbawieni wolności w państwie przyjmującym mieli zapewnioną ochronę prawną i traktowanie zgodne z prawem tego państwa oraz z prawem i zwyczajami międzynarodowymi. W szczególności może podejmować następujące działania :

1) zwracać się do sądów i innych organów państwa przyjmującego o udzielenie informacji o przyczynach zatrzymania, aresztowania lub pozbawienia wolności w inny sposób, a zwłaszcza o zarzutach stawianych tym obywatelom,

2) odwiedzać tych obywateli oraz porozumiewać się z nimi w inny sposób,

3) na wniosek obywatela ułatwiać mu porozumiewanie się z rodziną i innymi osobami bliskimi.”,

5) art. 15 otrzymuje brzmienie :

„Art. 15. Konsul wykonuje czynności dotyczące zabezpieczenia i realizacji spadków lub innych należności przysługujących Skarbowi Państwa.”

6) art. 22 otrzymuje brzmienie :

„Art. 22. Konsul wykonuje czynności konsularne na podstawie upoważnienia ministra właściwego do spraw zagranicznych, a w stosunku do czynności określonych w art. 19 ust. 1-3, art. 20 i 21 upoważnienia ministra właściwego do spraw

zagranicznych wydanego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw sprawiedliwości.”,

7) w art. 23 ust. 1 dodaje się pkt. 3 w brzmieniu :

„3) wydaje zastępcze dokumenty podróży obywatelom innych państw oraz udziela wiz uprawniających do wjazdu do innych państw.”,

8) art. 25 otrzymuje brzmienie :

„Art. 25. Konsul :

- 1) wydaje decyzje o przyjęciu oświadczenia w sprawie wyboru i odzyskania obywatelstwa polskiego,
- 2) wydaje decyzje w sprawie uznania za osobę pochodzenia polskiego w rozumieniu ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. Nr 106, poz. 1118),
- 3) przyjmuje od osób zamieszkałych w okręgu konsularnym podania o nadanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej obywatelstwa polskiego oraz podania o wyrażenie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zgody na zrzeczenie się obywatelstwa polskiego.”,

9) art. 28 otrzymuje brzmienie :

„Art. 28. 1. Konsul wykonuje funkcje w odniesieniu do statków podnoszących polską banderę oraz ich załóg, pasażerów i ładunków, a w szczególności :

- 1) kontroluje, czy statek jest uprawniony do podnoszenia bandery polskiej oraz wystawia statkowi, który otrzymał polską przynależność, tymczasowe świadectwo polskiej przynależności statku,
- 2) przeprowadza inspekcje statku lub występuje z wnioskiem do organu administracji państwa, w którego porcie przebywa statek, o przeprowadzenie inspekcji lub przeglądów statku związanych z przedłużeniem ważności międzynarodowych świadectw,
- 3) przedłuża termin ważności dokumentów bezpieczeństwa statku i dokumentów dotyczących ochrony środowiska morskiego,
- 4) wydaje statkom o polskiej przynależności dokumenty przewidziane w odrębnych przepisach oraz przedłuża termin ich ważności,
- 5) wystawia książeczki żeglarskie oraz przedłuża termin ich ważności,
- 6) w razie uszkodzenia lub innego wypadku morskiego statku udziela pomocy w organizowaniu akcji ratowniczej oraz podejmuje czynności niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa uratowanych osób, jak również zabezpieczenia ich mienia oraz ładunku i mienia statku, a także interesów armatora polskiego,
- 7) przyjmuje protesty morskie oraz przesłuchuje kapitana i innych członków załogi, a także pasażerów na okoliczność wypadku morskiego,
- 8) uczestniczy przy wszelkich czynnościach podejmowanych na statku przez władze państwa przyjmującego związanych z zatrzymaniem, aresztowaniem lub pozbawieniem wolności w inny sposób członka

załogi statku względnie pasażera albo zajęcia mienia znajdującego się na statku,

- 9) zapewnia opiekę i pomoc prawną członkom załogi statku w razie ich zatrzymania, aresztowania lub pozbawienia wolności w inny sposób, a także przy rozpatrywaniu przez sądy i organy administracyjne państwa przyjmującego spraw dotyczących tych osób,
 - 10) udziela pomocy członkom załogi statku pozostałym na lądzie z powodu choroby lub z innych przyczyn oraz umożliwia im powrót do Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 11) podejmuje interwencje w razie dyskryminowania przez władze państwa przyjmującego statku lub członków jego załogi.
2. O czynnościach, o których mowa w pkt. 1, 2 i 3 ust. 1 konsul powiadamia polską instytucję klasyfikacyjną i urząd morski właściwy dla portu macierzystego statku.
 3. Szczegółowy zakres funkcji, o których mowa w ust. 1, określają odrębne przepisy.”

10) art. 30 otrzymuje brzmienie :

„Art. 30. Konsul odmówi wykonania czynności, która byłaby sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego.”,

11) dodaje się art. 32a w brzmieniu :

„Art. 32a. Konsul prowadzi, w szczególności w formie zapisów elektronicznych, rejestry spraw, rejestry czynności konsularnych jak również inne rejestry określone odrębnymi przepisami i przetwarza umieszczone w nich dane osobowe na zasadach określonych w przepisach odrębnych.”.

Art. 47.

W art. 6 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz. U. z 1998 r. Nr 119, poz. 773, z 1999 r. Nr 45, poz. 437, z 2000 r. Nr 93, poz. 1027 i Nr 110, poz. 1167) kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) udzielania zamówień do wysokości 200.000 EURO przez placówkę zagraniczną na towary i usługi wykonywane poza granicami kraju, określonych w przepisach o służbie zagranicznej.”.

Art. 48.

W ustawie z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych (Dz. U. Nr 156, poz. 777) wprowadza się, następujące zmiany:

1) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Szczegółowy zakres działania i organizację Instytutu określa statut Instytutu nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych – z uwzględnieniem organizacji i funkcjonowania służby zagranicznej.”,

- 2) w art. 5 ust. 1 wyrazy „Minister Spraw Zagranicznych” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw zagranicznych”,
- 3) w art. 6 ust. 2 wyrazy „Minister Spraw Zagranicznych” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw zagranicznych”,
- 4) w art. 7:
 - a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Oddział zamiejscowy tworzy, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw zagranicznych, na wniosek dyrektora Instytutu, po zasięgnięciu opinii Rady Instytutu – z uwzględnieniem możliwości zatrudnienia na terenie działania oddziału pracowników o odpowiednich kwalifikacjach.”,
 - b) w ust. 3 wyrazy „Minister Spraw Zagranicznych” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw zagranicznych”,
- 5) w art. 10 „Minister Spraw Zagranicznych” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw zagranicznych”,
- 6) w art. 11:
 - a) wyrazy „Minister Spraw Zagranicznych” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw zagranicznych”,
 - b) wyrazy „Minister Pracy i Polityki Socjalnej” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw pracy”,
 - c) kropkę zastępuje się myślnikiem i dodaje się wyrazy „kierując się charakterem zadań Instytutu”,
- 7) w art. 12 wyrazy „Minister Spraw Zagranicznych” zastępuje się wyrazami „minister właściwy do spraw zagranicznych”.

Art. 49.

W ustawie z dnia 9 stycznia 1997 r. Kodeks celny (Dz. U. Nr 23, poz. 117, Nr 64, poz. 407, Nr 121, poz. 770, Nr 157, poz. 1026 i Nr 160, poz. 1084, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 160, poz. 1063, z 1999 r. Nr 40, poz. 402 i Nr 72, poz. 802, z 2000 r. Nr 22, poz. 269, Nr 119, poz. 1250 i Nr 120, poz. 1268 oraz z 2001 r. Nr 12, poz. 92) w art. 190⁴, po ust. 2 dodaje się nowy ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, nie dotyczy członków służby zagranicznej.”

Art. 50.

W art. 111 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o służbie cywilnej (Dz. U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „i na wniosek dyrektora generalnego służby zagranicznej spośród członków personelu dyplomatyczno-konsularnego, określonego odrębnymi przepisami o służbie zagranicznej.”,

- 2) w ust. 2 wyrazy „w liczbie 11 członków” zastępuje się wyrazami „w liczbie 15 członków, w tym 3 członków spośród personelu dyplomatyczno-konsularnego, o którym mowa w ust. 1.”.

Art. 51.

W art. 5 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. Nr 106, poz. 1118) dodaje się ust. 5 w brzmieniu :

- „5. Minister właściwy do spraw zagranicznych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku o uznanie za osobę pochodzenia polskiego oraz szczegółowy tryb postępowania w sprawach wydawania przez konsula decyzji o uznaniu za osobę pochodzenia polskiego w rozumieniu ustawy.”.

Rozdział 6.

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 52.

Ambasadorowie pełniący swoje funkcje w dniu wejścia ustawy w życie, pełnią je na zasadach dotychczasowych do czasu odwołania w trybie określonym w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 53.

1. Z dniem wejścia ustawy w życie:

- 1) członkowie korpusu służby cywilnej zatrudnieni w Ministerstwie Spraw Zagranicznych stają się członkami służby zagranicznej,
- 2) osoby zatrudnione w placówkach zagranicznych, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, stają się członkami służby zagranicznej,
- 3) dyrektor generalny w Ministerstwie Spraw Zagranicznych staje się dyrektorem generalnym służby zagranicznej,
- 4) pracownicy oddelegowani lub wyznaczeni, w trybie określonym w przepisach odrębnych, do pracy w Ministerstwie Spraw Zagranicznych lub w placówkach zagranicznych, z dniem wejścia ustawy w życie stają się członkami personelu dyplomatyczno-konsularnego zatrudnionymi na podstawie umowy o pracę w służbie zagranicznej; art. 54 stosuje się odpowiednio.

2. Z dniem wejścia ustawy w życie osoby, o których mowa w ust. 1 i art. 2 ust. 2, wykonują swoje obowiązki na dotychczasowych warunkach.

Art. 54.

1. Osobom zatrudnionym w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych, spełniającym wymagania określone w art. 12 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz znającym przynajmniej jeden język obcy, odpowiednio dyrektor generalny służby zagranicznej lub Minister Spraw Zagranicznych, w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie, nada, z zastrzeżeniem ust. 4, stopień dyplomatyczny odpowiedni do zajmowanego stanowiska, biorąc pod uwagę stopień służbowy nadany na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 marca 1983 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników służby dyplomatyczno-konsularnej (Dz. U. Nr 20, poz. 90), przy czym osoby, które przed zatrudnieniem w placówce zagranicznej nie były zatrudnione w Ministerstwie Spraw Zagranicznych stopień dyplomatyczny otrzymują stopień na czas określony, do dnia odwołania z placówki zagranicznej.
2. Osoby wykonujące obowiązki służbowe w placówce zagranicznej wykonują je do czasu odwołania z placówki, na funkcjach posiadanych w dniu wejścia ustawy w życie.
3. Osobom, które w dniu wejścia w życie ustawy nie posiadają stopnia służbowego nadanego na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów, określonego w ust. 1, lub też nie spełniają wymagań określonych w art. 12 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz nie znają co najmniej jednego języka obcego, dyrektor generalny służby zagranicznej wyznacza, z zastrzeżeniem ust. 4, stanowisko, przy czym osobom, które przed zatrudnieniem w placówce zagranicznej nie były zatrudnione w Ministerstwie Spraw Zagranicznych - dyrektor generalny służby zagranicznej wyznacza stanowisko na czas określony, do dnia odwołania z placówki zagranicznej.
4. Wyznaczenie stanowiska osobom, które nie spełniają wymogu określonego w art.12 ust.1 pkt 3, następuje na okres nie dłuższy niż pięć lat od dnia wejścia ustawy w życie.

Art. 55.

W okresie pięciu lat od dnia wejścia ustawy w życie, określony w art.12 ust.1 pkt 1 wymóg odbycia aplikacji dyplomatyczno-konsularnej uważa się za spełniony także w przypadku gdy doświadczenie zawodowe danej osoby w sferze stosunków zagranicznych gwarantują fachowe wykonywanie obowiązków członka personelu dyplomatyczno-konsularnego służby zagranicznej.

Art. 56.

Prowadzone z udziałem konsula postępowania w sprawach spadkowych wszczęte i nie zakończone do dnia wejścia ustawy w życie toczą się według przepisów dotychczasowych.

Art. 57.

Do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych, o kreślonych w niniejszej ustawie, nie dłużej jednak niż przez okres dwu lat od wejścia ustawy w życie, zachowują moc przepisy rozporządzenia Rady Ministrów, o którym mowa w art. 54 ust. 1, i przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy określonej w art. 4 pkt 4 - w zakresie nie sprzecznym z niniejszą ustawą.

Art. 58.

Ustawa wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Potrzeba ustawowego uregulowania problematyki służby zagranicznej wynika z kilku powodów.

We współczesnym świecie następuje niebywały wzrost współpracy międzynarodowej w zakresie polityki, gospodarki, współpracy naukowo-technicznej, wojskowej i innej. Oprócz istniejącej tradycyjnie współpracy między państwami, na szeroką skalę rozwija się dyplomacja realizowana na szczeblu międzynarodowym oraz przez coraz liczniejsze organizacje międzynarodowe na forum organizowanych przez nie wielostronnych spotkań i konferencji. Skuteczność realizacji tych rozlicznych zadań w dziedzinie międzynarodowej zależy od poziomu i kwalifikacji służby dyplomatyczno-konsularnej.

Zmiany ustrojowe, społeczne i gospodarcze w Polsce, przynależność naszego kraju do Rady Europy, OECD, NATO oraz dążność do wstąpienia do Unii Europejskiej powodują konieczność dostosowania organizacji i funkcjonowania polskiej służby zagranicznej do międzynarodowych norm prawa dyplomatyczno - konsularnego, a także do przyjętych standardów również w dziedzinie prawa wewnętrznego. Należy nadmienić, że dotychczas problematyka funkcjonowania służby zagranicznej jest uregulowana – i to tylko częściowo - w aktach niższej rangi niż ustawy tj. w rozporządzeniach Rady Ministrów: z dnia 24 marca 1983 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników służby dyplomatycznej i konsularnej (Dz.U. Nr 20, poz. 90) oraz z dnia 16 lipca 1991 r. w sprawie wynagradzania i świadczeń przysługujących pracownikom polskich placówek dyplomatycznych i konsularnych (Dz.U. Nr 71, poz. 307 z licznymi późn. zm.). Nie ulega wątpliwości, że ranga tych spraw oraz obecne wymogi konstytucyjne i ustawowe (w tym treść art. 2 ust. 4 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej – Dz.U. z 1999 r., Nr 49,

poz. 483 z późn. zm. – zgodnie z którym prawa i obowiązki korpusu służby zagranicznej oraz zasady organizacji i funkcjonowania tej służby określa odrębna ustawa) wymaga uregulowania w nowej ustawie.

Celem ustawy o służbie zagranicznej jest takie zorganizowanie tej służby, aby wszechstronnie wykształcona i zawodowa, rzetelna i bezstronna oraz politycznie neutralna zapewniła wykonywanie zadań państwa i ochronę podstawowych interesów Polski.

Regulując problematykę służby zagranicznej należało mieć na względzie zmiany w naszym ustawodawstwie ostatnich lat, w szczególności wprowadzone przepisami powołanej ustawy z dnia 8 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej, jak również przepisami ustawy z dnia 10 czerwca 1999 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. z 1998 r., Nr 119, poz. 773 z późn. zm.), oraz ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 1999 r., Nr 82, poz. 928 z późn. zm.).

Projekt ustawy wychodzi z założenia, że służba zagraniczna jest częścią korpusu służby cywilnej, ale, co także trzeba podkreślić, szczególną częścią korpusu służby cywilnej. Wymagały jednak unormowania w projektowanej ustawie odmienności związane ze specyfiką i charakterem zadań służby zagranicznej.

Przepisy projektu ustawy stanowią, iż służbę zagraniczną tworzą osoby stanowiące korpus służby zagranicznej, tj. członkowie korpusu służby cywilnej zatrudnieni w ministerstwie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych (stosownie do zasad i nazewnictwa przyjętego w ustawie o działach administracji rządowej), osoby nie będące członkami korpusu służby cywilnej zatrudnione w służbie zagranicznej oraz pełnomocni przedstawiciele RP w innym państwie lub w organizacji międzynarodowej (art. 2 projektu).

Projektowane przepisy wprowadzają zasady otwartości, publiczności i konkurencyjności naboru do służby zagranicznej oraz rozwiązania mające zagwarantować ich realizację. Wyższe stanowiska w służbie zagranicznej są

obsadzane wyłącznie w drodze konkursu, w oparciu o ściśle określone procedury. W skład korpusu służby zagranicznej może wejść osoba spełniająca wymagania określone do zatrudnienia w służbie cywilnej, a ponadto posiadające kwalifikacje wymagane w służbie zagranicznej, które przewidują art. 12, art. 38-41 projektu ustawy. Są to wymogi związane przede wszystkim z koniecznością ukończenia magisterskich studiów wyższych, odbycia stosownej aplikacji chyba, że osoba ta jest urzędnikiem służby cywilnej lub ukończyła Krajową Szkołę Administracji Publicznej, złożenia egzaminu ze znajomości języka obcego, odpowiedniego stanu zdrowia psychicznego i fizycznego. Tylko tym bowiem osobom może być nadany określony stopień dyplomatyczny, który jest tożsamy ze stanowiskiem pracy personelu dyplomatyczno - konsularnego albo funkcjami dyplomatycznymi w placówkach zagranicznych (art. 11 projektu ustawy).

Stopnie dyplomatyczne od najwyższego do najniższego, które są nadawane członkom korpusu przewiduje art. 8 projektu ustawy i są one identyczne jak wymienione w Konwencji wiedeńskiej sporządzonej w Wiedniu o stosunkach dyplomatycznych z 18 kwietnia 1961 r. (Dz.U. z 1995 r., Nr 37, poz. 232).

Szczegółowe warunki nadawania kolejnych stopni dyplomatycznych, tryb, formę i ceremoniał ich nadawania łącznie ze składanym ślubowaniem, określi w zarządzeniu minister właściwy do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Szefa Służby Cywilnej.

Członkowie korpusu służby zagranicznej, którzy posiadają stopień dyplomatyczny wykonują swe zadania na stanowiskach personelu dyplomatyczno - konsularnego, pozostali członkowie tego korpusu wykonują zadania na stanowiskach personelu pomocniczego i personelu obsługi.

Dotychczas prawa i obowiązki pracowników służby dyplomatyczno - konsularnej były uregulowane tylko częściowo w wymienionym wyżej rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 24 marca 1983 r. w

sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników służby zagranicznej, wydanym na podstawie anachronicznej obecnie choć obowiązującej jeszcze ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 z późn. zm.). Należało zatem w projektowanej ustawie wyczerpująco uregulować prawa i obowiązki służby zagranicznej, korzystając z rozwiązań ustawy o pracownikach służby cywilnej, z uwzględnieniem specyficznych zagadnień dla korpusu służby zagranicznej.

Zasadą jest stabilność zatrudnienia członka korpusu służby zagranicznej, która jest powiązana z wyznaczeniem stanowiska i odwołaniem ze stanowiska przez dyrektora generalnego służby zagranicznej. Jeżeli istnieje konieczność zmiany miejsca pobytu członka korpusu służby zagranicznej to wyznaczenie stanowiska powinno nastąpić z wyprzedzeniem nie krótszym niż 3 miesiące, chyba że członek korpusu służby zagranicznej wyraził zgodę na przeniesienie lub istnieją szczególne potrzeby służby zagranicznej, aby skrócić ten okres (art. 24 projektu). Projekt ustawy do potrzeb służby zagranicznej modyfikuje zawartą w ustawie o służbie cywilnej instytucję możliwości przeniesienia pracownika w stan nieczynny. Odmiennością jest, że możliwość przeniesienia dotyczy każdego członka personelu dyplomatyczno - konsularnego (w ustawie o służbie cywilnej - urzędnika), czynności przeniesienia dokonuje dyrektor generalny służby zagranicznej a nie Szeft Służby Cywilnej, który jest zawiadamiany o każdej takiej czynności. Dokonać można przeniesienia członka personelu dyplomatyczno - konsularnego w stan nieczynny, jeżeli przemawia za tym szczególna potrzeba służby zagranicznej (art. 26 projektu). Przeniesienie w stan nieczynny członka korpusu służby zagranicznej może nastąpić na okres do jednego roku, z możliwością przedłużenia tego okresu dodatkowo o 6 miesięcy. Członek korpusu służby zagranicznej w okresie pozostawania w stanie nieczynnym nie świadczy pracy, zachowując prawo do wynagrodzenia i innych dodatków, uprawnień i świadczeń przysługujących w służbie zagranicznej. Okres ten jest wliczany

do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze członka korpusu służby zagranicznej.

Inaczej – co wynika z charakteru obowiązków w służbie zagranicznej - niż dla pozostałych członków korpusu służby cywilnej projekt ustawy reguluje zasady wynagrodzenia członków służby zagranicznej, które składa się z wynagrodzenia określonego dla członków korpusu służby cywilnej oraz dodatku służby zagranicznej z tytułu posiadanego stopnia dyplomatyczno - konsularnego. Należy nadmienić, że wynagrodzenie w służbie cywilnej ustalone jest z zastosowaniem mnożników zabezpieczających przed skutkami inflacji kwoty bazowej, której wysokość jest ustalana corocznie w ustawie budżetowej. Szczegółowo te kwestie będą uregulowane, przy uwzględnieniu specyfiki i charakteru zadań służby zagranicznej, w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów wydanym na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych, po zasięgnięciu opinii Szefa Służby Cywilnej (art. 27 projektu).

Przepisy projektowanej ustawy wprowadzają zasadę, że członkowi korpusu służby zagranicznej wykonującemu obowiązki służbowe w placówce zagranicznej przysługuje dodatek zagraniczny, uwzględniający poziom kosztów utrzymania w państwie, w którym wykonuje się obowiązki służbowe powodujące konieczność pokrycia zwiększonych kosztów. Wprowadzenie wymienionej zasady stanowić powinno skuteczną realizację ważnego postanowienia art. 29 ust. 1 ustawy, że „w placówkach zagranicznych warunki pracy winny zapewniać prawidłowe i godne wykonywanie zadań służby zagranicznej.”

Członkowi korpusu służby zagranicznej wykonującemu obowiązki służbowe w placówce zagranicznej oprócz dodatku zagranicznego przysługują także określone w art. 29 ust. 4 projektu dodatkowe świadczenia związane z korzystaniem z lokalu mieszkalnego, pokrycia niezbędnych kosztów podróży i leczenia w państwie pobytu oraz kosztów zagospodarowania, zwrot opłat za

naukę dzieci oraz ryczałt za korzystanie z własnych pojazdów samochodowych do celów służbowych.

Przepisy art. 31 projektu umożliwiają ze względu na szczególne potrzeby służby zagranicznej zatrudnienie w tej samej placówce obojga małżonków a także bliskich krewnych i powinowatych - z tym, że konieczna jest w tym zakresie zgoda dyrektora generalnego służby zagranicznej. Uregulowany zatem został jednoznacznie kontrowersyjny dotychczas problem takiego zatrudnienia wymienionych osób w placówce zagranicznej.

Do kategorii uprawnień należy zaliczyć przysługujący członkowi personelu dyplomatycznego urlop dodatkowy (co do zasady podobnie, jak urzędnikowi służby cywilnej) w wymiarze 6 dni roboczych po 10 latach pozostawania w służbie zagranicznej i 12 dni po 20 latach służby.

Natomiast obowiązkiem członka korpusu służby zagranicznej, jeżeli wymagają tego potrzeby służby, jest wykonywanie pracy poza normalnymi godzinami pracy, a w wyjątkowych przypadkach także w niedziele i w święta, bez prawa do oddzielnego wynagrodzenia i prawa do czasu wolnego w zamian za czas przepracowany. Obowiązek ten nie dotyczy jednak kobiet w ciąży i członków korpusu sprawujących pieczę nad osobami wymagającymi stałej opieki lub opiekującymi się małymi dziećmi (art. 32 projektu).

Również ze względu na szczególne potrzeby służby zagranicznej członek personelu dyplomatyczno - konsularnego jest obowiązany wykonywać polecenia kierującego placówką nie związane z pełnioną funkcją a także może być przeniesiony na okres do sześciu miesięcy do innej placówki zagranicznej (art. 33 projektu).

W sposób podobny jak na zasadach określonych w przepisach o służbie cywilnej za naruszenie obowiązków służbowych odpowiada członek korpusu służby zagranicznej, z tym, że w odniesieniu do ambasadorów nie stosuje się takich kar jak nagana, obniżenie kategorii zaszeregowania czy też wydalenie ze służby (art. 37 projektu).

Szczegółowo zostały uregulowane w ustawie sprawy związane ze zdobyciem odpowiednich kwalifikacji przez osoby, które przygotowują się do służby zagranicznej i zobowiązane są odbyć aplikację zakończoną egzaminem dyplomatyczno - konsularnym (art. 38-41 projektu).

Projektowane przepisy w celu zapobieżenia korupcji przewidują upoważnienie do wydania szczegółowego uregulowania w drodze zarządzenia przez ministra właściwego do spraw zagranicznych takich spraw jak przyjmowanie upominków lub innych świadczeń przez członków korpusu służby a także udzielania przez nich wywiadów oraz ogłoszenia prac naukowych i publicznych związanych ze stosunkami międzynarodowymi.

Całością służby zagranicznej zarówno w kraju jak i w placówkach zagranicznych, kieruje minister właściwy do spraw zagranicznych.

Utworzenie na podstawie projektowanej ustawy stanowiska dyrektora generalnego służby zagranicznej jest unormowaniem nowym, odpowiadającym statusowi dyrektora urzędu w służbie cywilnej, obsadzonego w wyniku konkursu przeprowadzonego przez Szefa Służby Cywilnej, z przyznaniem mu również kompetencji specyficznych dla służby zagranicznej. Stanowisko to może zajmować osoba, która posiada stopień dyplomatyczny. Dyrektor generalny służby zagranicznej przede wszystkim zapewnia sprawne funkcjonowanie służby zagranicznej, odpowiednie warunki jej działania oraz organizuje pracę a także realizuje politykę personalną w służbie zagranicznej. W szczególności dyrektor generalny służby zagranicznej sprawuje bezpośredni nadzór nad komórkami organizacyjnymi służby zagranicznej w kraju i w placówkach zagranicznych w zakresie prawidłowego wykonania przez nie zadań, nadzoruje wykonanie budżetu i sprawuje kontrolę wewnętrzną i przeprowadza inspekcje w placówkach zagranicznych, zapewnia przestrzeganie przepisów, w tym tajemnicy ustawowo chronionej, a także dokonuje czynności z zakresu prawa pracy wobec członków korpusu służby zagranicznej.

Do kompetencji dyrektora generalnego służby zagranicznej należy nadawanie stopni dyplomatycznych (art. 11 i art. 12 projektu), nawiązywanie stosunku pracy z ambasadorem, który przed mianowaniem nie był członkiem korpusu służby zagranicznej oraz nadanie mu stopnia dyplomatycznego (art. 18 projektu), wyznaczenie stanowiska w służbie zagranicznej i odwołanie z tego stanowiska (art. 24 projektu) wnioskowanie o przeniesienie urzędnika służby cywilnej do służby zagranicznej (art. 25 projektu), a także przeniesienie członka personelu dyplomatyczno - konsularnego w stan nieczynny (art. 26 projektu). Również dyrektor generalny przeprowadza konkursy na obsadę wyższych stanowisk w ministerstwie i na placówkach zagranicznych (art. 28 projektu), podejmuje decyzję co do możliwości zatrudnienia lub wykonywania innych zajęć zarobkowych przez członka korpusu służby zagranicznej (art. 35 projektu) wreszcie przygotowuje program aplikacji dyplomatyczno - konsularnej, organizuje i przeprowadza konkurs na aplikację a także planuje, organizuje i nadzoruje szkolenia specjalistyczne dla korpusu służby zagranicznej (art. 37-41 projektu).

Projekt ustawy po raz pierwszy szczegółowo uregulował status prawny, jak i kompetencje ambasadora. Należy nadmienić, że przepisy Konstytucji w art. 133 pkt 2 stanowią, iż Prezydent RP mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli RP w innych państwach i przy organizacjach międzynarodowych. Brak było dotychczas ustawowych unormowań dotyczących szczegółowego trybu powołania i odwołania ambasadora. Przewiduje go art. 17 projektu ustawy, zgodnie z którym z wnioskiem o mianowanie lub odwołanie ambasadora występuje do Prezydenta RP minister właściwy do spraw zagranicznych, po uprzedniej akceptacji tego wniosku przez Prezesa Rady Ministrów. Jednoznacznie został uregulowany status ambasadora przede wszystkim w kontekście stosunku pracy nawiązanego z nim na podstawie powołania i odwołania przewidzianego w przepisach

kodeksu pracy. Obecnie brak jest podstaw prawnych do określania tego rodzaju uprawnień i obowiązków ambasadora.

Szczegółowe kompetencje ambasadora określa art. 19 i art. 20 projektu. Wynika z nich, że ambasador jest zarówno przełożonym członków korpusu dyplomatycznego w kierowanej przez niego placówce, jak też nadzoruje działalność wszystkich placówek zagranicznych w danym państwie a zatem dotyczyć to będzie przedstawicielstwa dyplomatycznego, stałego przedstawicielstwa przy organizacji międzynarodowej, urzędu konsularnego, instytutu polskiego lub innej placówki podległej ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, mając siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do konstrukcji przyjętej w art. 17 i art. 18 projektu ambasador z tytułu wykonywanych obowiązków odpowiada przed ministrem właściwym do spraw zagranicznych, z tym, że za prawidłowe gospodarowanie mieniem przestrzeganie dyscypliny budżetowej, przestrzeganie przepisów, w szczególności przepisów prawa pracy oraz przepisów o ochronie tajemnicy ustawowo chronionej odpowiada przed dyrektorem generalnym służby zagranicznej.

Projektowane przepisy tylko w zakresie niezbędnym dla potrzeb organizacji i funkcjonowania służby zagranicznej zajmują się sprawami związanymi z wykonywaniem funkcji konsulów, których wyznacza dyrektor generalny służby zagranicznej. Konsul podlega służbowo dyrektorowi generalnemu służby zagranicznej z tym, że bezpośredni nadzór nad działalnością konsula i konsula generalnego sprawuje kierujący przedstawicielstwem dyplomatycznym. Wobec szczegółowego uregulowania spraw dotyczących funkcji konsularnych oraz trybu postępowania przed konsulem w przepisach ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 9, poz. 34 z późn. zm.), projektowane przepisy art. 45 wprowadzają tylko niezbędne zmiany do tej ustawy.

Natomiast w szczegółowej kwestii egzaminu konsularnego wydane zostanie odpowiednie rozporządzenie ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Sprawą niezwykle ważną dla realizacji przepisów ustawy jest utworzenie – zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014) - specjalnych środków umożliwiających finansowanie inwestycji związanych z utrzymaniem placówek zagranicznych oraz wydatków zapewniających funkcjonowanie korpusu służby zagranicznej. Te specjalne środki byłyby pozyskiwane przede wszystkim z przychodów, jakie uzyskują placówki zagraniczne, które szczegółowo wymienia art. 43 projektu ustawy.

Ze względu na specyfikę zamówień składanych przez placówki zagraniczne na towary i usługi wykonywane poza granicami kraju odmienne niż w ustawie o zamówieniach publicznych byłyby procedury, dotyczące tych zamówień, przy zachowaniu należytej kontroli udzielania zamówienia i wydatkowania środków na jego realizację. Te specyficzne procedury byłyby określone w drodze rozporządzenia przez Prezesa Rady Ministrów (art. 44 projektu).

Projekt ustawy wprowadza niezbędne zmiany także do takich ustaw jak ustawa z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 z późn. zm.) ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o obywatelstwie polskim (Dz.U. z 2000 r., Nr 28, poz. 353), ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. nr 106, poz. 1118), ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych (Dz.U. Nr 156, poz. 777), ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 9 stycznia 1997 r. Kodeks celny (Dz.U. nr 23, poz. 117, z późn. zm.).

Stosownie do zasad wyrażonych w przepisach przejściowych i końcowych z dniem wejścia w życie ustawy członkowie korpusu służby zagranicznej zatrudnieni w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, a także osoby zatrudnione w placówkach zagranicznych stają się członkami korpusu służby

zagranicznej. Ambasadorowie pełnią swoje funkcje do czasu odwołania przez Prezydenta RP. Również swe funkcje do czasu odwołania wykonują osoby pełniące obowiązki w placówce zagranicznej. Powyższe uregulowania stwarzają możliwość funkcjonowania służby zagranicznej bez zakłóceń pomimo wprowadzenia przepisów nowej ustawy.

Zgodnie z projektem ustawa wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Wejście w życie ustawy nie spowoduje nowych wydatków budżetowych ponieważ dla jej realizacji powinny być przeznaczone środki zaplanowane w ustawie budżetowej na 2001 (w części dotyczącej budżetu Ministerstwa Spraw Zagranicznych) i 2002 rok, zgodnie z dyspozycją wynikającą z art. 55 projektu. Wobec tego, iż o wysokości wydatków związanych z funkcjonowaniem służby zagranicznej *de facto* decydować będą przepisy aktów wykonawczych – nie można obecnie określić, że będą one większe niż planowane w ustawie budżetowej.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Biuro Studiów i Ekspertyz

Warszawa, dnia 17 lipca 2001 r.

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności komisyjnego projektu ustawy o służbie zagranicznej z prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 31 ust. 7 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu (M.P. z 1998 r. Nr 44, poz. 618 z późniejszymi zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przedmiotem komisyjnego projektu ustawy o służbie zagranicznej jest całościowe uregulowanie zasad tworzenia i funkcjonowania polskiej służby zagranicznej jako szczególnej części korpusu służby cywilnej a także związana z tym nowelizacja ustawy - Kodeks rodziny i opiekuńczy, ustawy - Kodeks celny, ustaw: o pracownikach urzędów państwowych, o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej, o zamówieniach publicznych, o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, o służbie cywilnej oraz o repatriacji.

2. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem

W obowiązującym prawie wspólnotowym nie istnieją żadne regulacje obejmujące zakres merytoryczny opiniowanego projektu. Została wprowadziona decyzja Przedstawicieli Rządów (tzw. decyzja *sui generis*) z dnia 19 grudnia 1995 r. dotycząca ochrony obywateli Unii Europejskiej przez przedstawicielstwa dyplomatyczne i konsularne (95/553/WE), która określa, jaką pomoc winny świadczyć

BIURO STUDIÓW I EKSPERTYZ KANCELARII SEJMU
00-441 Warszawa, ul. Zagórną 3 tel. 621 09 71, 694 17 27, fax 694 18 65

Niniejszy tekst jest wyłącznie opinią, sporządzoną w Biurze Studiów i Ekspertyz Kancelarii Sejmu, na użytek wewnętrzny w Sejmie i Kancelarii Sejmu; nie stanowi obowiązującej, wykładni prawa.

przedstawicielstwa państw członkowskich na rzecz obywateli Unii, jednak dotychczas nie weszła ona w życie, ponieważ państwa członkowskie nie wprowadziły jeszcze procedur niezbędnych do jej realizacji.

3. Układ Europejski

Żadne z postanowień Układu ustanawiającego stowarzyszenie Polski ze Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi (Układ Europejski) nie dotyczy materii objętej zakresem omawianego projektu.

4. Analiza przepisów projektu

Zakres przedmiotowy projektu ustawy o służbie zagranicznej nie jest objęty obowiązującymi przepisami prawa wspólnotowego ani postanowieniami Układu Europejskiego. Należy tu jednak poczynić dwie uwagi. Po pierwsze – projekt zawiera ograniczenia ze względu na kryterium obywatelstwa: dostęp do aplikacji dyplomatyczno-konsularnej przysługuje wyłącznie obywatelom polskim (artykuł 39 ustęp 1), także na stanowisko konsula może być mianowany wyłącznie obywatel RP (artykuł 46). Nie stanowią one jednak dyskryminacji sprzecznej z zasadą swobody przepływu osób. Traktat o utworzeniu Wspólnoty Europejskiej (TWE) w artykule 39 (dawniej 48) ustęp 4 wyłącza bowiem zatrudnienie w administracji publicznej z zakresu traktatowej regulacji dotyczącej swobody przepływu osób. Po drugie - przepisy dotyczące obowiązków konsułów, zawarte w artykule 46 projektu, nie są dostosowane do postanowień decyzji 95/553/WE – jednakże, jak zostało to już powiedziane w punkcie 2 niniejszej opinii, decyzja ta nie weszła jeszcze w życie.

5. Konkluzje

Komisyjny projekt ustawy o służbie zagranicznej nie jest objęty zakresem obowiązującego prawa wspólnotowego i obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Opracował: Zespół Integracji Europejskiej

Akceptował: Wicedyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Jacek Głowacki

Deskryptory bazy REX: dyplomacja, służba cywilna, Unia Europejska